

SÉRSTAKUR SAKSÓKNARI

skv. lögum nr. 135/2008

Reykjavík 10. 1. 2015.

Tilvísun nr. 201502-0029.

Nefndarsvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík.

Með tölvubréfi dagsettu 2. febrúar sl. fór allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis fram á umsögn embættis sérstaks saksóknara um frumvarp til laga um breytingu á lögum um meðferð sakamála og lögreglulögum á þingskjali 660, mál nr. 430.

Undirritaður hefur kynnt sér frumvarpið sem felur í sér, að mati undirritaðs, jákvæðar breytingar á skipan ákærvaldsins til úrlausnar á fjölmörgum atriðum sem hafa verið til umfjöllunar um allnokkurt skeið. Gert er ráð fyrir að sett verði á laggirnar nýtt embætti héraðssaksóknara sem taki við núverandi verkefnum embættis sérstaks saksóknara við niðurlagningu þess. Auk þess taki hið nýja embætti við verkefnum frá embættum ríkissaksóknara og ríkislögreglustjóra auk verkefna frá öðrum lögreglustjórum. Tilhögun skattrannsóknna verður eftir sem áður sú sama og verið hefur. Gert er ráð fyrir að um 50 manns starfi á hinu nýja embætti en á embætti sérstaks saksóknara eru nú 50 starfsmenn á launaskrá. Þess ber þó að geta að með breytingunni er gert er ráð fyrir verulegri tilfærslu á verkefnum til hins nýja embættis héraðssaksóknara. Ber þar helst að nefna verkefni frá ríkissaksóknara í formi ákvörðunar um saksókn í flestum þeim málaflokkum sem hann hefur á hendi nú og rekstur þeirra mála fyrir héraðsdómi. Að auki flyst til embættisins frá ríkislögreglustjóra rekstur peningabættisskrifstofu sem þarf að efla verulega miðað við það sem nú er og rekstur skrifstofu til endurheimtu ólögmæts ávinnings sem er nýtt miðlægt verkefni. Þar að auki er gert ráð fyrir að embætti héraðssaksóknara hafi á hendi rannsóknir og ákvörðun um saksókn á brotum lögreglumanna í starfi sem og brot gegn valdstjórninni. Má gera ráð fyrir því að þeim starfsmönnum fækki sem starfa við rannsóknir eða saksókn á sviði efnahagsbrotamála með tilkomu nýs embættis héraðssaksóknara vegna þeirra umfangsmiklu verkefna sem verða á hendi héraðssaksóknaraembættisins til viðbótar þeim verkefnum sem embætti sérstaks saksóknara hafði á hendi. Þess ber þó að geta að ríkissaksóknari hefur falið embætti sérstaks saksóknara í allmörgum tilvikum að annast rannsóknir á kærnum á hendur lögreglumönnum þannig að þekking á því verkefni liggur nú þegar fyrir hjá embættinu.

Miklu skiptir að tryggja nýja embættinu nægileg úrræði og nægilegan mannskap með sem mesta þekkingu og reynslu af rannsóknum og saksókn í skattalaga- og efnahagsbrotamálum, og í þeim verkefnaflokkum sem flytjast til embættisins, þannig að framgangur mála verði innan hæfilegs málsmeðferðartíma. Í þeim efnum verði virt þau tímamörk sem ríkissaksóknari hefur sett rannsóknum og ákvörðun um saksókn í efnahags- og skattlagabrotum sem og öðrum brotaflokkum.

Verulegir hagsmunir eru tengdir því að yfirfærsla þeirra mála sem nú eru til meðferðar hjá embætti sérstaks saksóknara og ríkissaksóknara gangi hnökralaust fyrir sig og þekking og reynsla við úrvinnslu þeirra flytjist yfir á nýtt embætti. Varðandi nauðsyn þess að hið nýja embætti búi yfir nægilegum styrk er vísað til þess sem fram kom í umsögn sérstaks saksóknara til allsherjar- og menntamálanefndar um þingmál nr. 283 á 143. lögjafarþingi, skýrslu innanríkisráðherra um skipulag og tilhögun rannsókna og saksóknar í efnahagsbrotamálum, en þar kom meðal annars fram:

„Að öðru leyti er ekki tekin frekari afstaða til þeirra kosta sem eru í boði samkvæmt skýrslunni en lögð áherslu á að sú stofnun sem á að sinna þessu verkefni til framtíðar hafi þann styrk og mannafla að geta ráðið við stór verkefni á sviði efnahagsbrota þannig að slík mál verði til lykta leidd á sem skemmstum tíma. Lítil og veikburða stofnun kemur þar ekki til greina í ljósi reynslunnar enda ljóst að í þessum málum er að jafnaði haldið uppi öflugum vörnum og talsverðan mannafla, þekkingu og reynslu þarf til að klára bæði rannsóknir þeirra og eftir atvikum að fylgja málum eftir fyrir dómi. Einnig þarf að huga að því að hin nýja stofnun þarf að falla vel að þeirri nýju skipan lögreglu sem boðuð er með nýju frumvarpi til breytingar á lögreglulögum“.

Það síðarnefnda, um aðlögun að nýrri skipan lögreglu, telur undirritaður vera uppfyllt með þeirri leið sem farin er í frumvarpinu enda gert ráð fyrir því að embætti héraðssaksóknara verði hliðsett embættum lögreglustjóranna. Gera þarf eftir atvikum skýrari grein fyrir samvinnu milli héraðssaksóknara og lögreglustjóra svo sem heimildum héraðssaksóknara og lögreglustjóra til framsendinga mála á milli embætta. Má þar helst benda á atriði sem nú er mælt fyrir um í reglugerð nr. 804/2007 um rannsókn og saksókn efnahagsbrota, nánar tiltekið 2. og 3. mgr. 1. gr., 3. mgr. 2. gr. og 3. gr. nefndrar reglugerðar. Kemur þá til álita hvort þessu álitaefni verði markaður farvegur í reglugerð sbr. 25. gr. frumvarpsins er mælir fyrir um breytingu á 8. gr. lögreglulaga nr. 90/1996. Verði sú raunin að þessi atriði verða áfram ráðin með reglugerð er gerð sú tillaga að a. lið 25. gr. frumvarpsins verði breytt þannig að „ráðherra setur samkvæmt tillögu ríkissaksóknara nánari reglur um stjórn lögreglurannsókna og samvinnu héraðssaksóknara og lögreglustjóra við rannsóknir sakamála.

Undirritaður er sammála þeim breytingum sem boðaðar eru í frumvarpinu og telur þær framfaraskref í málefnum ákærvaldsins. Með þeim er tryggt tveggja þrepa ákærvald í nánast öllum sakamálum auk þess sem ríkissaksóknaraembættið mun styrkjast til muna við það að hluti verkefna þess flyst yfir til héraðssaksóknara. Ríkissaksóknari öðlist við breytinguna meira svigrúm til eftirlits og samræmingar með störfum ákærenda.

Til þess að yfirfærslan yfir í nýtt embætti héraðssaksóknara verði því sem næst hnökralaus skiptir miklu að stjórnandi þess embættis verði valinn sem fyrst til að hefja

undirbúning fyrir stofnun embættisins og ráða fram úr þeim álitaeftum sem fylgja tilkomu nýs embættis. Sú tillaga er því gerð til breytinga á 22. grein frumvarpsins að ráðherra verði heimilað að skipa forstöðumann strax við gildstöku laganna í stað þess að bíða fram yfir 1. apríl nk. verði lögin samþykkt fyrir þann tíma.

Að lokum lýsir undirritaður sig reiðubúinn til að svara þeim spurningum allsherjar- og menntamálanefndar varðandi embætti sérstaks saksóknara sem kunna að vakna við meðferð nefndarinnar á frumvarpinu.

Sérstakur saksóknari,

Ólafur Þ. Hauksson.

